

ISSN 2518-1610 (Online)
ISSN 1818-4170 (Print)

Національна академія наук України

**Державна установа «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку Національної академії наук України»**

**ЕКОНОМІКА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
І ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ**

Збірник наукових праць

Київ – 2017

Економіка природокористування і охорони довкілля : [зб. наук. пр.] / Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2017. – 224 с.

Наукові праці збірника відображають сучасний стан і перспективи теоретико-методологічних та прикладних досліджень проблем економіки природокористування і сталого розвитку. Значну увагу приділено чинникам прояву нової корпоративної культури у процесі інтернаціоналізації наукових досліджень, зокрема перспективним напрямом еколого-економічної оцінки сучасного рівня реалізації ресурсозберігаючої та природоохоронної моделі природно-господарської діяльності, а також її інвестиційного забезпечення. З позицій екосистемного підходу проаналізовано особливості соціального розвитку в контексті попередження техногенних й екологічних небезпек, формування та реалізації місцевої екологічної політики в умовах децентралізації влади в Україні.

Для широкого кола наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, аспірантів.

**Наукове видання внесено до Переліку наукових фахових видань України
(наказ ВАК України № 626 від 25 червня 2011 року;
наказ МОН України № 1604 від 22 грудня 2016 року).**

*Рекомендовано до друку вченою радою Державної установи
«Інститут економіки природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України» (протокол № 7 від 28 серпня 2017 р.).*

Рецензенти:

акад. НААН України, д.е.н., проф. Б.Й. Пасхавер (Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України»);

чл.-кор. НАПН України, д.е.н., проф. Я.Б. Олійник (Київський національний університет імені Тараса Шевченка);

д.е.н., проф. В.О. Шевчук (Національна академія статистики, обліку та аудиту Державної служби статистики України).

Редакційна колегія: акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А. Хвесик (Україна, відповідальний редактор); д.е.н., проф. І.К. Бистряков (Україна, заступник відповідального редактора); д.е.н., с.н.с. Л.В. Левковська (Україна, заступник відповідального редактора); акад. НАН України, д.е.н., проф. О.М. Алимов (Україна); акад. НАН України, д.е.н., проф. С.І. Пирожков (Україна); акад. НААН України, д.е.н., проф. Ю.О. Лупенко (Україна); д.е.н., проф. О.О. Веклич (Україна); д.е.н., проф. І.М. Лицур (Україна); д.е.н., проф. Л.Г. Мельник (Україна); д.е.н., проф. В.В. Микитенко (Україна); д.е.н., с.н.с. А.М. Сундук (Україна); д.е.н., проф. Є.В. Хлобистов (Україна); д.е.н., проф. Живко Жеков (Болгарія); д.е.н., проф. Бойнец Стефан (Словенія); д.е.н., проф. Перет Тадеуш (Польща); к.е.н., с.н.с. А.О. Коваленко (Україна); к.е.н., с.н.с. Ю.М. Маковецька (Україна, відповідальний секретар).

ISSN 2518-1610 (Online)

ISSN 1818-4170 (Print)

© Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2017

ПЕРЕДМОВА 7 PREFACE

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТА
ГЕОПОЛІТИЧНІ ВИКЛИКИ**

<p>Михайло ХВЕСИК,
Андрій КОВАЛЕНКО
Дослідження проблем економіки
природокористування і сталого
розвитку: міжнародний аспект</p>	8	<p>Mykhaylo KHVESYK,
Andrii KOVALENKO
Study on issues of environmental
economics and sustainable
development: international aspects</p>
<p>Ігор БИСТРЯКОВ,
Дмитро КЛИНОВИЙ
Системна економіка
природокористування: ключові
аспекти прояву в сучасному
суспільстві</p>	20	<p>Igor BYSTRYAKOV,
Dmitry KLYNOVYI
Systemic economics of nature: key
aspects of display in modern society</p>
<p>Віра КУЦЕНКО,
Олена ГАРАЩУК,
Ганна ЄВТУШЕНКО
Соціальний розвиток у контексті
попередження техногенних й
екологічних небезпек</p>	27	<p>Vira KUTSENKO,
Olena GARASHCHUK,
Hanna YEVTUSHENKO
Social development in the context of
the prevention of the technogenic
and ecological dangers</p>
<p>Юлія МАКОВЕЦЬКА,
Тетяна ОМЕЛЬЯНЕНКО
Концептуальні засади поводження з
відходами в контексті четвертої
промислової революції</p>	35	<p>Yulia MAKOVETSKA,
Tetiana OMELIANENKO
Conceptual framework of waste
management in the context of the
fourth industrial revolution</p>
<p>Геннадій ГАВРИЛЯКА,
Станіслав НЕЧИПОРУК,
Гелена ЕАТОН
Участь міжнародного бізнесу в
реалізації засад сталого розвитку</p>	43	<p>Hennadii GAVRYLIAKA,
Stanislav NECHIPORUK,
Helena EATON
Participation of international
business in the implementation of
the sustainable development
foundations</p>
<p>Тетяна МІРЗОДАЄВА,
Людмила СЄРОВА,
Станіслав НЕЧИПОРУК
Особливості експорту готової
продукції підприємствами харчової
промисловості України</p>	50	<p>Tetiana MIRZODAIEVA,
Liudmyla SYEROVA,
Stanislav NECHIPORUK
Peculiarities of the export of the
finished products by the enterprises
of the food industry of Ukraine</p>

Олександр ШУБАЛИЙ,
Перспективи імплементації
європейського досвіду трансформації
системи управління лісовим сектором

57 Oleksandr SHUBALYI,
Prospects for implementation of the
european experience of
transformation of forest
management system

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ

ISSUES OF THEORY AND METHODOLOGY

**Олександр АЛИМОВ,
Вікторія МИКИТЕНКО**
Етапи формування системи
механізмів управління природними
ресурсами в Україні

**65 Aleksandr ALYMOV,
Victoria MYKYTENKO**
Stages of the formation of the
system of mechanisms of the natural
resources management in Ukraine

**Анатолій СТЕПАНЕНКО,
Алла ОМЕЛЬЧЕНКО,**
Інноваційний концепт розробки
програми охорони
атмосферного повітря у містах
України

**75 Anatoliy STEPANENKO,
Alla OMELCHENKO,**
Innovative concept of the
atmospheric air protection
development program in the cities of
Ukraine

Оксана САКАЛЬ
Сутність і особливості
інституціональних трансформацій у
природно-ресурсній сфері

84 Oksana SAKAL
The essence and characteristics of
institutional transformations in the
natural-resource sphere

Ірина ШЕВЧЕНКО
Методи й підходи до екосистемного
оцінювання збитків від забруднення
навколишнього природного
середовища

91 Iryna SHEVCHENKO
Methods and approaches to
ecosystem assessment of damages
caused by environmental pollution

Валентина КОЛМАКОВА
Особливості екосистемного
оцінювання збитків від залпових та
інших аварійних забруднень (на
прикладі водних ресурсів)

98 Valentyna KOLMAKOVA
Peculiarities of ecosystem
assessment of damages of loads and
other emergency pollution (for the
water resources application)

Олена КОБЗАР
Особливості оцінювання збитків з
позицій екосистемного підходу на
прикладі забруднення твердими
відходами

106 Olena KOBZAR
Peculiarities of assessment of
damages from positions of
ecosystem approach on the example
of pollution by solid wastes

**Олександр ІГНАТЕНКО,
Володимир МОРОЗ**
Методологія фінансово-економічної
оцінки муніципальних проектів
використання біомаси за бюджетної
підтримки

**113 Oleksandr IGNATENKO,
Volodymyr MOROZ**
Methodology of financial and
economic evaluation of municipal
biomass projects for budget support

Володимир БОЙКО
Методика прогнозування
забруднення атмосферного повітря у
містах

121 Volodymyr BOIKO
Method of forecasting of pollution
of atmospheric air in the cities

Ольга ОДНОШЕВНА
Концепт управління процесом обліку
основних засобів

130 Olga ODNOSHEVNA
Concept of the process management
accounting of permanent assets

**СТАЛЕ ВИКОРИСТАННЯ,
ОХОРОНА Й ВІДТВОРЕННЯ
ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ**

**SUSTAINABLE USE,
PROTECTION AND
REGENERATION OF
NATURAL RESOURCES
POTENTIAL**

**Інна ІРТИЩЕВА,
Євгенія БОЙКО**
Економіко-екологічна оцінка
сучасного рівня агровиробництва в
контексті реалізації
ресурсозберігаючої та
природоохоронної моделі

**138 Inna IRTYSHCHEVA,
Yevgeniya BOIKO**
Economic and ecological estimation
of modern agricultural production
level in the context of realization of
resource saving and environmental
model

**Наталія ТРЕТЯК,
Роман ТРЕТЯК,
Людмила ШАШУЛА**
Зарубіжний досвід використання
осушених земель для України

**148 Natalia TRETIAK,
Roman TRETIAK,
Ludmila SHASHULA**
Foreign experience of use of drained
land for Ukraine

**Катерина РИЖОВА,
Андрій ГОЛУБКОВ**
Інвестиційне забезпечення розвитку
меліорованих земель в Україні

**156 Kateryna RYZHOVA,
Andriy HOLUBKOV**
Investment provider for the
functioning of land reclamation in
Ukraine

Олександр БОЦУЛА
Значення земель лісогосподарського
призначення в Україні: аналіз
проблем використання

166 Olexandr BOTSULA
Value of land formation in Ukraine:
analysis of problems of use

Юлія ЧЕРЕДНІЧЕНКО
Стале управління системами
водопідготовки та водовідведення в
Україні

175 Iuliia CHEREDNICHENKO
Sustainable management of water
treatment and wastewater systems in
Ukraine

**Ігор ЛИЦУР,
Софія ТКАЧІВ**
Стан відтворення лісів в Україні як
економічний аспект лісової політики

**185 Igor LYTSUR,
Sofia TKACHIV**
The state of recreation of the forests
in Ukraine determines economic
aspect of forest politics

- Ірина ПАТОКА**
Потенціал формування та реалізації
місцевої екологічної політики в
умовах децентралізації влади в
Україні
- Ірина ПАТОКА**
Potential of formation and
implementation of the local
environmental policy under power
decentralization in Ukraine
- Юлія ШПИЛЬОВА,
Марія ІЛЬІНА**
Сільська територія як складна
соціально-екологічна система
- Yulia SHPYLIOVA,
Mariia ILINA**
Rural area as a complex socio-
ecological system
- Роман МАХІНЬКО**
Формування нової політики
підвищення інвестиційної
привабливості об'єктів природно-
заповідного фонду України
- Roman MAKHINKO**
Formation of a new policy for
improvement of investment
attractiveness of objects of the
natural reservoir fund of Ukraine
- Олександр КОЛТУНОВИЧ,**
Особливості формування фіскальної
політики у водогосподарському
комплексі в умовах децентралізації
- Oleksandr KOLTUNOVYCH,**
Features of the formation of fiscal
policy in the water management
complex in conditions of
decentralization

ПЕРЕДМОВА

Збірник наукових статей присвячено ключовим питанням визначення ролі природно-ресурсних активів у розбудові сучасної господарської системи країни та поступової імплементації вимог щодо активізації євроінтеграційних процесів в національний економічний простір. Наголошено на актуальності екологічної модернізації механізмів і методів регулювання природокористування й охорони навколишнього природного середовища в контексті їх включення у господарський обіг.

Висвітлено широкий спектр теоретичних, методологічних і прикладних аспектів економіки природокористування, пов'язаних з поліпшенням екологічної політики, ефективним управлінням природними ресурсами територій на тлі геополітичних викликів сьогодення. Удосконалено комплексний підхід до формування концепту сталого розвитку на інноваційних засадах упорядкування природно-ресурсних відносин, включаючи відповідні фінансові механізми. Зокрема, запропоновано сучасне розуміння природного капіталу як специфічної економічної категорії, що характеризує формування потоку вартостей невиробленими нефінансовими активами – компонентами середовища, котрі не є продуктами суспільної праці, проте мають актуальну або потенційну ринкову і суспільну цінність як товари та послуги.

Вагоме місце відведено проблемам захисту населення від негативного впливу різного виду небезпек, запобігання надзвичайним ситуаціям шляхом активного впровадження сучасних технологій виробництва й новітнього обладнання, а також обґрунтування концептуальних засад поведінки з відходами в умовах четвертої промислової революції.

В рамках характеристики сутності, взаємозв'язку і відмінностей глобалізації та інтернаціоналізації наукових процесів висвітлено результати перспективних досліджень щодо регулювання земельних відносин у водному господарстві, лісовому секторі, інноваційного концепту розробки програми охорони атмосферного повітря у містах тощо. Крім того, визначено принципову позицію щодо ролі міжнародного бізнесу в забезпеченні сталого розвитку й стратегічної необхідності його залучення до співпраці з урядовими структурами для реалізації відповідних цілей з охорони довкілля в інтересах сучасних і прийдешніх поколінь.

Наведені результати наукових досліджень відомих науковців, досвідчених фахівців, молодих учених і аспірантів стануть корисними для дослідників теоретичних, методологічних, методичних та прикладних проблем раціонального використання, охорони й відтворення природно-ресурсного потенціалу і навколишнього природного середовища, гарантування екологічної безпеки соціально-економічного розвитку й життєдіяльності людини, широкого кола зацікавлених осіб, а також органів державної влади і місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання згідно з їх компетенцією.